

BİLGİ • BECERİ • YETERLİLİK

Türkçe 4

14
föy

Yarıyıl
Tatili Föyü
hediye

BECERİ
TEMELLİ
YENİ NESİL
SORULARLA

tudem®

Sözcükte Anlam

- Gerçek, Mecaz ve Terim Anlam

föy 1

SÖZCÜKTE ANLAM

1. Gerçek Anlam

Sözcüklerin birincil anlamı ve varsa bu anlamla ilişkili olan diğer anlamları **gerçek anlam** olarak adlandırılır.

Örnek: Batık geminin enkazına ulaşıldı.

2. Mecaz Anlam

Bir sözcüğün gerçek anlamından tamamen uzaklaşarak kazandığı yeni anlamlara **mecaz anlam** denir. Mecaz anlamda abartı ve soyutlama söz konusudur.

Örnek: Batık şirketin eski çalışanıymış.

3. Terim Anlam

Bilim, sanat, spor ya da herhangi bir meslek dalıyla ilgili özel bir kavramı, varlığı karşılayan sözcükler **terim anlam**lıdır.

Örnek: Son perdede dekor değişti.

Dikkat!

Bazı sözcüklerin birden fazla gerçek anlamı vardır.

- Kolum** çok ağrıyor.
- Kapının **kolunu** değiştirdik.

"Kol" sözcüğü iki cümlede de **gerçek anlam**lıdır.

Sıra Sende!

"Dökülmek" sözcüğünü gerçek ve mecaz anlam ifade edecek biçimde birer cümlede kullanın.

Dökülmek

Gerçek Anlam:

.....
.....
.....

Mecaz Anlam:

.....
.....
.....

Aşağıdaki sözcüklerin sözlük anlamını bulun ve bunları birer cümlede kullanın.

İRÂDE

1

Anlamı: Bir şeyi yapıp yapmamaya karar verme gücü, istenç

Cümle: Doktorun tavsiyelerine uymakta çok iradeli davrandı.

YETENEK

2

Anlamı:

Cümle:

ÇABA

3

Anlamı:

Cümle:

ÖZERKLİK

4

Anlamı:

Cümle:

BİREYSEL

5

Anlamı:

Cümle:

ÖZVERİ

6

Anlamı:

Cümle:

A Aşağıdaki sözcükleri sözlük anlamlarıyla numaralardan yararlanarak eşleştirin.

1 Belde

2 Heyelan

3 Deprem

4 Harp

5 Kuruluş

6 Yöre

1 İlçeden küçük, belediye ile yönetilen yer

○ Bir bölgenin belli bir yer ve çevresini kapsayan sınırlı bölümü

○ Toplumsal ya da üretimsel bir işlev görmek üzere kurulmuş olan

○ Yer kabuğunun derin katmanlarının yer değiştirmesi yüzünden oluşan sarsıntı, yer sarsıntısı

○ Toprak kayması

○ Savaş

B Anlamlarıyla eşleştirdiğiniz sözcükleri aşağıdaki cümlelerden uygun olandaki boşluğa yerleştirin. Dikkatli olun çünkü bir sözcük, birden fazla cümlede kullanılabilir.

- Teyzemler küçük ama çok sevimli birde yaşıyorlardı.
- olunca hepimiz çok korktuk, ne yapacağımızı bilemedik.
- Kızılay bir yardımudur, zorda olanların yardımına koşar.
- Bu halkı çok çalışkandır ve geçimini tarımla sağlar.
-den sonra herkes panik içinde sokağa fırladı.
- Bazılara bağışta bulunacaklarmış, ne güzel değil mi?
- Dedemlerten sonra buraya yerleşmişler.

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin gerçek anlamda mı, mecaz anlamda mı kullanıldığını işaretleyin.

	Gerçek Anlam	Mecaz Anlam
1 Kardeşime geçtiğimiz gün beğendiği <u>bebeği</u> aldık.	☒	☐
2 "Hepinizin önünde <u>aydınlık</u> bir gelecek var." dedi.	☐	☐
3 Banu'nun giydiği mor etek, ona çok <u>yakışmış</u> .	☐	☐
4 Akvaryumdaki balığın renkli <u>pulları</u> , göz kamaştırıcıydı.	☐	☐
5 Eski arkadaşlarıyla karşılaşınca bizi <u>sattı</u> , onların yanına gitti.	☐	☐
6 Senin <u>tatlı</u> sohbetinle zamanın nasıl geçtiğini anlamadım.	☐	☐
7 Bu kötü günlerin en iyi <u>ilacı</u> , sabretmektir.	☐	☐
8 Yemeği yaparken bir <u>diş</u> sarımsak da koydu.	☐	☐
9 Kendine çizdiği bu <u>yolda</u> ne gerekiyorsa yapmaya hazırdı.	☐	☐
10 <u>Cildinde</u> çıkan yaraları göstermek için doktora gitti.	☐	☐
11 <u>Renkli</u> kişiliği ile arkadaşları arasında sevilirdi.	☐	☐
12 Annesi üzerini değiştirmesi için ona <u>kuru</u> giysiler verdi.	☐	☐

ERİK AĞACI

Kupkuru
Küçücük bir toprak parçası
Payımıza düşen bahçe...
Evimiz dokuzuncu katta.
Geçen güz bir fidan diktik özenle;
Kuru, küçük bir dal.
İnanılır gibi değil
Yeşerverdi ilkyazla.

Bembeyaz çiçekler açtı
Canım, güzelim ağacımız;
Bembeyaz erik çiçekleri
Tepeden tırnağa.
Minik ağacımız bu yaz
Bir tek erik verdi bize.
Ağaç mutlu, biz mutlu dokuzuncu katta
Bölüştük eriğimizi ailece soframızda.

Ayla ÇINAROĞLU

Şiirde geçen aşağıdaki sözcüklerin anlamlarını sözlükten bularak yazın. Daha sonra bu sözcükleri birer cümlede kullanın.

1

kupkuru

Anlamı:

Cümle:

2

tepeden tırnağa

Anlamı:

Cümle:

3

bölüşmek

Anlamı:

Cümle:

4

ilkyaz

Anlamı:

Cümle:

Aşağıdaki sözcükleri numaralardan yararlanarak anlamlarıyla eşleştirin.

1 Uzlaşma	1 Uzlaşmak durumu, uyuşma, uzlaş
2 Kişilik	Yapılan bir iyiliğe karşı kendini borçlu sayma, gönül borcu
3 Karar	Gücü ve sağlık durumu yerinde, canlı, zinde
4 Bereket	Kötü bir etki veya sonucu başka bir etki ile yok etme, karşılama
5 Arkadaş	Ustalık, hüner, uzmanlık
6 İstek	Bir iş veya sorun hakkında düşünülerek verilen kesin yargı
7 Minnet	Birbirlerine karşı sevgi ve anlayış gösteren kimselerden her biri
8 Telafi	Uygar olma durumu, medeniyet, medenilik
9 Güven	Bir kimseye özgü belirgin özellik, şahsiyet
10 Marifet	Bir şeye duyulan eğilim, arzu
11 Dinç	Korku, çekinme ve kuşku duymadan inanma ve bağlanma duygusu
12 Uygarlık	Bolluk, gürlük

Aşağıdaki görsellerden yola çıkarak sırasıyla şunları yapın:

- Görsellerin ifade ettiği alanlarla ilgili ikişer terim yazın.
- Bu terimlerin anlamlarını sözlükten bularak yazın.
- Bulduğunuz terimleri birer cümlede kullanın.

1

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Aşağıdaki cümlelerde geçen terim anlamlı sözcüklerin altını çiziniz. Daha sonra bu sözcükleri bulmacada bularak işaretleyiniz.

- Oyunun en güzel kısmı, ikinci perdeydi.
- Bu hafta Türkçe dersinde çatı konusunu işledik.
- Matematikte en çok üçgende açı sorularını seviyorum.
- Şiir, duygu ve düşünceleri etkili anlatmanın yoludur.
- Bu maçta iki penaltı oldu.
- Müzik dersinde notaları öğrendik.
- Dairenin alanını nasıl hesaplayacağımı unuttum.
- Millî güreşçimiz, rakibini tuşla yere serdi.
- Marmara fay hattı tehlike sinyalleri veriyor.
- Bu cümlede özne ve yüklem uyumsuzluğu var.

P	E	N	A	L	T	I	S	T	V	A	R	Ö	S	P
D	D	E	R	S	Ğ	A	İ	E	H	Ş	T	Z	O	E
M	A	Ç	Ş	F	A	Y	N	H	E	İ	Ü	N	R	R
N	R	A	K	İ	P	İ	Y	L	S	İ	R	E	U	D
O	R	Ç	A	T	I	K	A	İ	A	R	K	I	B	E
T	G	Ü	R	E	Ş	İ	Ü	Ç	G	E	N	R	T	B
A	Ç	G	Ü	Z	E	L	U	E	D	U	Y	G	U	U
M	İ	L	L	İ	Ü	O	Y	U	N	İ	M	T	Ş	P
N	A	Z	İ	K	İ	N	C	İ	F	C	Ü	M	L	E
A	Ç	M	Ü	Z	İ	K	Y	Ü	K	L	E	M	N	E
T	I	Y	A	L	A	N	V	D	A	İ	R	E	H	N

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüğün hangi anlamda kullanıldığını işaretleyin.

1

Bizimle yaptığı konuşmada ölçüyü aşmış ve bizi iyice kızdırmıştı.

- Ölçme sonucu bulunan rakam
- Değer, itibar
- Aşırı olmama, ılımlı, uygun olma durumu

2

Odanın içine aralık kalan perdeden zayıf bir ışık sızıyordu.

- Yarı açık, tam kapanmamış
- Yılın on ikinci ayı
- Uygun, elverişli durum, fırsat

3

Dün akşam trafik kazası nedeniyle hastaneye getirilen hastanın durumu ciddiymiş.

- Güvenilir bir biçimde
- Ağırbaşlı
- Tehlike, endişe veren, ağır, kritik

4

Millî Eğitim Bakanlığı, öğretmen açığını gidermeye çalışıyor.

- Rengi koyu olmayan, koyu karşıtı
- Görevlisi olmayan, boş (iş, görev)
- Kolay anlaşılır, vazih

5

Ne kadar geniş görünmeye çalışsa da bu durum aklına takılmıştı.

- Eni çok olan, enli
- Kapsamı büyük, yaygın
- Kolay kolay tasalanmayan, rahat

6

Elindeki taşı daha iyi inceleyebilmek için ışığa gösterdi.

- Bir şeyi işaretle belirtmek
- Güzelliğini ortaya çıkarmak
- Bir şeyin etkisi altında tutulmak

Aşağıda yabancı dillerden alınmış ve dilimize henüz yerleşmemiş sözcükler yer almaktadır. Bunların Türkçe karşılıklarını yazın ve birer cümlede kullanın.

1

Online

Çevrim içi

Cümle: Uzaktan eğitim döneminde çevrim içi sınavlar yapılacak.

2

Nick name

Cümle:

3

Departman

Cümle:

4

Check etmek

Cümle:

5

Music player

Cümle:

6

Flash disc

Cümle:

7

Limit

Cümle:

A Aşağıda "dönmek" sözcüğünün anlamları ve bu anlamlarıyla oluşturulmuş cümleler verilmiştir. Anlamları, uygun cümlelerle eşleştirin.

Cümleler

- 1 Köyüne ancak beş yıl sonra döndü.
- 2 Ortalık bir anda savaş alanına dönmüş.
- 3 Masaya attığı demir para döndü döndü, yere düştü.
- 4 İki gündür savunduğu düşüncelerden bugün döndü.

Anlamlar

- Kendi eksenini üzerinde veya başka bir şeyin dolayında hareket etmek.
- Durumdan duruma geçmek, değişmek.
- Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek.
- Geri gelmek, geri gitmek.

B Aşağıdaki görselleri karşılayan sözcükleri bulun. Bu sözcükleri gerçek ve mecaz anlamına gelecek biçimde birer cümlede kullanın.

Gerçek Anlamda Cümle:

Mecaz Anlamda Cümle:

Gerçek Anlamda Cümle:

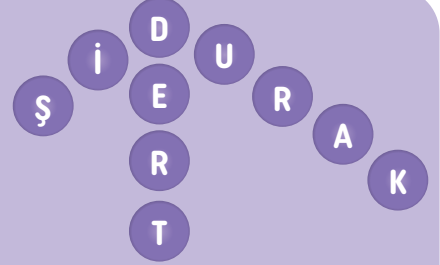
Mecaz Anlamda Cümle:

Verilen cümlelerdeki altı çizili sözcüklerin gerçek anlamda mı, mecaz anlamda mı yoksa terim anlamda mı kullanıldığını belirle. Daha sonra ok yönündeki anlam özelliklerine uygun olacak biçimde bu sözcüklerden örnekteki gibi şemalar oluştur.

1

- İki diş sarımsağı ezdi.
- Müzikte durak işaretini bilmiyor.
- Miras paylaşım derdi yüzünden torunlar birbiri ile konuşmaz olmuştu.

Gerçek
Mecaz
Terim

2

- Bana taş atan laflar söylüyordu.
- Kazada tarak kemiği kırılmış.
- Kralın altın tahtı, müzenin en önemli parçasıydı.

Terim
Gerçek
Mecaz

3

- Deprem karada ve denizde hissedilebilir.
- Kızgın ocağa tencereyi koydu.
- Babam koyu bir Galatasaray taraftarıdır.

Gerçek
Mecaz
Terim

4

- O, ticaretin kurdudur.
- Koruklarla ekşi bir sos hazırlamış.
- Kış için konserve yapıyor.

Gerçek
Terim
Mecaz

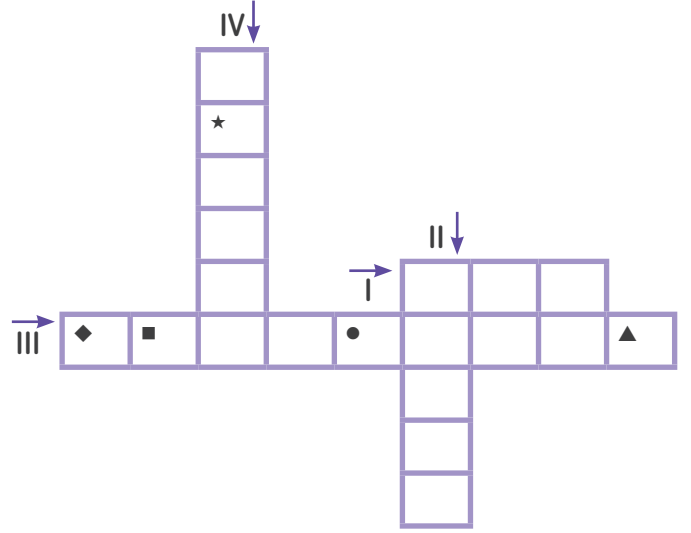
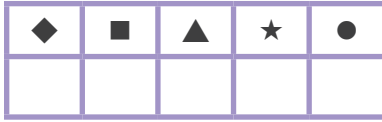
5

- Yağlı güreş için pehlivanlar sıralarını bekliyordu.
- Yırtık pabuçları çöpe attı.
- Hayata başka pencereden bak.

Gerçek
Terim
Mecaz

1. Çayın dibindeki çakıllara, doğu tarafından kopup gelen buluta baktı. Hangi istikamete gideceğini düşündü. Koskoca dünya üzerinde kendisini düşünen bir tek kişi bile mevcut olmadığına emindi.

- I. Dereden büyük, ırmaktan küçük akarsu
II. Deniz kıyılarında veya derelerde suyun aşındırması ile sivrilikleri kaybolmuş, toparlak veya badem biçiminde ufak bir taş türü
III. Doğrultu, yön
IV. Var olan, bulunan

Bu metindeki bazı sözcükler, verilen anlamlardan yararlanılarak bulunacak ve bulmacaya yazılacaktır. Bulmacada sembollerle belirtilmiş harflerden bir şifre oluşturulacaktır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi şifre sözcüğün sözlük anlamlarından biri değildir?

- A) Bir şeye duyulan eğilim, arzu, şevk
B) Yerine getirilmesi başkasından istenilen şey, meram, talep
C) Bir kimseye veya bir kurula verilen özel amaçlı görev, misyon
D) Belirli bir gereksinimi karşılayacağı düşünülen nesne veya duruma karşı duyulan özlem

2.

Anında
Sıcak Para

POS'tan
Yeni Çıktı

İş yerinizde POS cihazınız varsa nakit paraya sıkıştığınızda para elinizin altında!

Kredileri kolaylaştıran yöntemlerimiz ve faiz oranlarımızla bankamız 100. yılında yine her zamanki gibi esnafımızın yanında.

Bu metinle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Altı çizili sözcük gerçek anlamda kullanılmıştır.
B) Terim anlamlı sözcüğe yer verilmemiştir.
C) "Sıcak" sözcüğü gerçek anlamının dışında kullanılmıştır.
D) "Sıkışmak" sözcüğü mecaz anlamda kullanılmıştır.

3. "Stres, defans, bariyer, kampüs" sözcüklerinden birinin Türkçe karşılığı aşağıdaki cümlelerin hangisinde kullanılmamıştır?

- A) Ünlü bir savunma oyuncusudur.
- B) Yerleşkeleri Güzelbahçede'ymiş.
- C) Yaşadığı gerilimden hastalandı.
- D) Soruyu görünce düğmeye bas.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "dokunmak" sözcüğü farklı bir anlamda kullanılmıştır?

- A) Buğulanan cama dokunarak el izini çıkardı.
- B) Yeni boyadığım yerlere dokunmayın.
- C) Söylediği sözler hepimize dokundu.
- D) Dokununca masanın tozlu olduğunu fark etti.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisine terim anlamlı bir sözcük vardır?

- A) Tahtaya birkaç örnek yazdım.
- B) Eski komşuluk ilişkileri güzeldi.
- C) Bu besteyi gençken yapmıştım.
- D) Havalar haftaya soğuyacakmış.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde gerçek anlamının dışında kullanılmış bir sözcük vardır?

- A) Çeyrek altın alacağım.
- B) Bu konuya bu kadar düşme.
- C) Doktor, hastayı inceledi.
- D) Çocuğa bugün o bakıyor.

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "gelmek" sözcüğünün anlamı ile kullanımı uyumamaktadır?

Anlam	Cümle
A) İsbet etmek	Attığın taş sırtıma geldi.
B) Kadar olmak	Bu armutlar iki kilo geliyor.
C) Uygun düşmek	Rüzgâr buraya gelmiyor.
D) Katılmak, eklenmek	Bu ekler kelimenin sonuna gelir.

8.

Bir yapının yol düzeyinden aşağıda kalan bölümü

Anlamı verilen sözcük aşağıdaki cümlelerin hangisinde kullanılmıştır?

- A) Kömürleri bodrumuna taşıdı.
- B) Gelen malları depoya götür.
- C) Terasa geniş bir masa koydular.
- D) Girişteki askılığa palto astım.

9. "Uyanmak" sözcüğü aşağıdakilerin hangisinde gerçek anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Güneşli bahar günlerine bir özlem uyandı içimde.
- B) Beni bu sözlerle kandıramazsın, uyandım artık.
- C) Nisanın gelişiyle doğa uyanmaya başladı.
- D) Sabahları uyanmakta zorluk çekiyorum.

10.

YARIM DERECELİK KÜRESEL ISINMANIN ETKİLERİ

Aşırı Sıcaklık

Her 5 yılda en az bir kere aşırı sıcaklığa maruz kalan küresel nüfus oranı artacaktır.

1,5 Derece

%14

2 Derece

%37

Buzsuz Arktik

Arktiklerdeki denizlerde buz olmadan geçen yaz sayısı artacaktır.

1,5 Derece

Her 100 yılda 1 kez

2 Derece

Her 10 yılda 1 kez

Böceklerde Tür Kaybı

Böcekler, doğal yaşam alanlarının en az %50'sini kaybedeceğinden böcek türleri azalacaktır.

1,5 Derece

%6

2 Derece

%18

Mercan Kayalıkları

Denizlerde bulunan mercan kayalıklarının azalma oranı artacaktır.

1,5 Derece

%70-90

2 Derece

%99

Bu metinle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) "Aşırı Sıcaklık" bölümünde matematik terimi kullanılmıştır.
- B) Altı çizili sözcüklerin tümü gerçek anlamlıdır.
- C) "Mercan Kayalıkları" bölümünde terim anlamı birbirinden farklı üç tane sözcük kullanılmıştır.
- D) Mecaz anlamda kullanılmış üç tane sözcük vardır.

11. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde terim anlamlı bir sözcük kullanılmamıştır?

- A) Bölme ile ilgili iki soruyu boş bıraktım.
- B) Uzağı göremeyen gözler miyoptur.
- C) Defterimi ve kitabımı sırama koydum.
- D) Ben de bir kompozisyon yazdım.

12. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "uzak" sözcüğü mecaz anlamda kullanılmıştır?

- A) Onunla uzaktan akraba olduğunu bilmiyordum.
- B) Market uzak olduğundan arabayla gittim.
- C) Buraya uzak bir koyda balık tutacağız.
- D) Uzak bir ülkede, bir kral yaşarmış.

13. "Arka" sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde "Bu olayın arkasını takip et." cümlesindeki anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Evin arka bahçesindeki duvarı boyadık.
- B) Masalın arkasını yarın okuyalım.
- C) O işin arkasını bırakmayacağım.
- D) O, arkasında büyük eserler bırakmış bir yazardır.

14.

Üstünde bulunan bir şeyi düşürmek

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlamı verilen sözcük kullanılmıştır?

- A) Onun ardından döktüğün gözyaşlarına yazık.
- B) Kiraz ağaçları arabanın üzerine çiçeklerini dökmüştü.
- C) Elindeki yemleri kümeden çıkan tavuklar yesin diye yere döktü.
- D) Çöpü dökme sırası kardeşimde olduğu için yerimden kıpırdamadım.

15. I.

Başına bir talihsizlik gelmiş

Mecaz anlam

II.

Başımıza ne işler açtın?

Gerçek anlam

III.

Bugün başım çok ağrıyor.

Gerçek anlam

IV.

Sokağın başından bize el salladı.

Mecaz anlam

Numaralanmış cümleler, "baş" sözcüğü'nün kullanıldığı anlamlarla eşleştirilmiştir. Buna göre hangi eşleşmeler yanlıştır?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve IV
- D) III ve IV

Türkçe 4

BECERİ TEMELLİ
YENİ NESİL SORULARLA

14 f6y

Yarıyıl Tatili F6yü *hediye*

Bu yayında yer alan t6m içerikler,
“okuduđunu anlama ve yorumlama,
akıl y6r6tme, yaratıcı d6ř6nme, problem 6zme”
gibi becerileri geliřtirici niteliktedir.

- Bilgi grafikleri aracılığıyla konuları daha iyi kavrayacak,
- Beceri temelli alıştırma ve etkinlik sayfalarıyla pekiştirme sağlayacak,
- Beceri temelli yeni nesil sorulardan oluşan testlerle yeterlilik 6lecek,
- Yanıtlar f6y6 ile d6n6t sağlayacaksınız.

www.tudem.com

978-605-285-574-4

9 786052 855744